

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving (toelichting)

Leefbaarheid

Voor de leefbaarheid van de dorpen zijn actieve verenigingen onmisbaar. In die verenigingen besteden onze inwoners hun vrije tijd aan sporten of andere activiteiten samen. Dat die verenigingen er zijn is daarom een vanzelfsprekend uitgangspunt in ons beleid.

Cultuur

Er is een goede culturele infrastructuur met verschillende musea en bibliotheken en evenementen.

Focus

De focus in dit programma ligt op gezondheid, sociale samenhang en participatie (mienskip).

Kaderstellende documenten

Omschrijving (toelichting)

Romte foar Taal 2021-2025

Beleidsnotitie "Cultuur Promotie wordt Cultuur Evenementen"

Beleidsnotitie Cultuureducatie 2023-2026

Bibliotheekbeleid 2023-2026

Afsprakenkader Sport 2022-2026

Preventieagenda Opsterland 2021-2030

Nota Kansen Benutten 2016-2020

Regionale Toeristische Ontwikkelstrategie Zuidoost Friesland 2022-2030 Bomenbeleidsplan 2020

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Erfoedverordening

Reguliere werkzaamheden

Omschrijving (toelichting)

- Stimuleren en faciliteren culturele initiatieven
- In stand houden cultureel erfgoed
- Stimulearje dat ynwenners en meiwurkers it Frysk sprekke en brûke
- Zorgen voor kwalitatief goede sportaccommodaties
- Accounthouderschap toeristische sector
- Regionale afstemming recreatie en toerisme
- Onderhoud groene buitengebied
- Extensief beheer bermen buiten de bebouwde kom (biodiversiteit)
- Terugplaatsen nieuwe bomen bij noodzakelijke bomenkap
- Periodieke inspectie speeltuinen
- Onderhouden gemeentelijke sportvelden

Thema Cultuur

Doelstellingen

Het cultureel klimaat draagt bij aan de leefbaarheid van Opsterland

Maatregelen

De gemeenteraad stelt in 2024 nieuw museumbeleid vast

Omschrijving (toelichting)

De gemeenteraad stelt in 2024 nieuw museumbeleid op. Daarin gaat het onder andere over de mogelijkheden om musea toekomstbestendig te maken.

Kwaliteit (toelichting)

Er was in 2024 onvoldoende capaciteit om museumbeleid op te stellen.

Wij bereiden ons in 2024 voor op de aanpassing van de Bibliotheekwet

Omschrijving (toelichting)

In 2025 treedt de aangepaste Bibliotheekwet in werking. Hierin krijgen gemeenten de wettelijke taak (zorgplicht) ervoor te zorgen dat iedere inwoner toegang heeft tot een volwaardige bibliotheek. We onderzoeken samen met de bibliotheek wat er nog nodig is om te voldoen aan deze zorgplicht. We nemen hiervoor de maatregelen die nodig zijn.

Kwaliteit (toelichting)

De aanpassingen in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (Wsob) zijn uitgesteld en worden waarschijnlijk medio 2025 behandeld in de Tweede Kamer.

Wij stimuleren de samenwerking tussen de bibliotheken en maatschappelijke organisaties

Omschrijving (toelichting)

We subsidiëren de bibliotheek. Verder ondersteunen we samenwerkingsinitiatieven tussen de bibliotheek en andere organisaties om de leefbaarheid van Opsterland te versterken, bijvoorbeeld met welzijnsorganisaties en scholen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 heeft de bibliotheek de samenwerking met netwerkpartners versterkt. Er is intensiever samengewerkt met onder andere Code Hans, Humanitas, Jeugdgezondheidszorg, scholen en kinderopvang. Deze samenwerkingen dragen bij aan het versterken van de leefbaarheid in Opsterland.

Thema Recreatie en Toerisme

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

Opsterland is een aantrekkelijke groene gemeente waar het goed toeven is. Toerisme en recreatie zijn belangrijke instrumenten die de leefbaarheid van onze inwoners bevorderen en de lokale economie stimuleren. Daarnaast heeft recreëren in onze gemeente ook gezondheidsvoordelen voor de inwoners. Er gaat een preventieve werking vanuit om in de buitenlucht te bewegen en het sociale element te bevorderen. Binnen de regio Zuidoost Fryslân werken we programmatisch samen aan “Het Andere Friesland”. We zetten in op meer kwaliteit. We benutten onze toeristische mogelijkheden zo veel mogelijk. We werken samen met de horeca en andere ondernemers in deze sector.

Doelstellingen

De kwaliteit van toeristische voorzieningen is (verder) ontwikkeld en verbeterd

Maatregelen

De faciliteiten voor toeristen en recreanten zijn in 2024 meetbaar verbeterd

Omschrijving (toelichting)

1. We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband.
2. Varen in de Friese wouden: we verbeteren faciliteiten aan de wal in regionaal verband.
3. We ronden in 2024 het onderzoek naar de mogelijkheid van een Opsterlân-pas af. Die pas kan een middel zijn om recreatie en toerisme te stimuleren.

Kwaliteit (toelichting)

1. *We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband.*

In 2024 is het eerste deel van het tracé van recreatieve fietspaden in de omgeving Bakkeveen/ Wijnjewoude (Duurswouderheide, Oude Bosch en Slotplaats) opgewaardeerd. De uitvoering en het opdrachtgeverschap van dit project werden verzorgd door de Provincie Fryslân. Eind 2024 is vanuit de gemeente een bijdrage voor het tweede deel van het tracé vrijgemaakt.

2. *De opbrengsten uit de toeristenbelasting zetten we in voor (verdere) ontwikkeling van toeristische voorzieningen en activiteiten.*

De opbrengsten vanuit de toeristenbelasting worden geplaatst in de Reserve Toeristenbelasting. Ook dit jaar zijn vanuit de Reserve Toeristenbelasting onder andere de volgende voorzieningen en activiteiten gefinancierd: Recreatieschap Marrekrite (o.a. beheer fiets- en wandelknooppuntennetwerken); (subsidies voor) toeristische (bovenregionale) evenementen, routes en voorzieningen; financiering t.b.v. promotie, gastheerschap en informatievoorziening (zie punt 3 en 4) en personele kosten.

3. *De Turfroute als toeristisch blauw lint door de regio: we verbeteren faciliteiten aan de wal in regionaal verband.*

Stichting TRZF (Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland) faciliteert de toerist met informatiemateriaal langs verschillende kanalen. Denk aan de Turfroute kaart (Nederlands + Duits) en Turfroute tasjes met informatiemateriaal die werden uitgedeeld bij sluizen langs de Turfroute. Er werd ook ingezet op een goede digitale informatievoorziening via provinciale en regionale kanalen. Verder werd er dit jaar stilgestaan bij vijftig jaar Turfroute. Daarvoor werd een speciale fiets- en wandelgids uitgebracht rondom de Turfroute: zo is deze niet alleen vanaf het water, maar ook aan de wal (op de fiets en wandelend) te beleven. Ook zijn er Turfroute-persreizen georganiseerd en een Turfroute-camperroute ontwikkeld.

4. *We zetten in op promotie, informatievoorziening en gastheerschap op regionaal niveau vanuit 'Het Andere Friesland'.*

Stichting TRZF werkt voor de landelijke promotie samen met provinciale marketingorganisatie Merk Fryslân. Er werd ingezet op de regio via diverse beurzen en persreizen. Inzet op online marketing resulteerde in (regio)websitebezoek van +- 150.000 bezoekers. Verder werd dit jaar een (digitale) interactieve kaart van de regio ontwikkeld en de inzet op diverse printmaterialen blijft onverminderd (magazine, inspiratiekaart, fiets- en wandelkaart, evenementenposters). Ook is er inmiddels branding-materiaal voor het Andere Friesland beschikbaar voor toeristisch ondernemers en Toeristisch Informatiepunten.

Voor informatievoorziening en gastheerschap werd verbinding en kennisuitwisseling tussen gastvrijheidsondernemers gestimuleerd via bijeenkomsten en gebiedssafari's. Daarnaast faciliteerde stichting TRZF in workshops Duitse taal voor gastvrijheidsondernemers en werd er gefocust op begeleiding van en samenwerking met Toeristisch Informatie Punten. Afsluitend is er een pilot gedraaid voor de Open Museum Maand.

Thema Openbaar groen

Inleiding

Omschrijving (toelichting)

We onderhouden de openbare ruimte op de manier die past bij de andere thema's uit dit programma: uitnodigend voor inwoners en toeristen. Ook dragen we met het onderhoud bij aan duurzaamheid. We vergroten de biodiversiteit, bijvoorbeeld door meer ruimte te geven aan bloeiende bloemen. Ook zorgen we voor het herplanten van bomen.

Doelstellingen

We investeren in de Mienskip en in vertrouwen in de gemeentelijke overheid

Maatregelen

We begeleiden in 2024 initiatieven vanuit de samenleving

Omschrijving (toelichting)

Inwoners en organisaties kunnen via het 'initiatievenformulier' een aanvraag indienen voor verbetering van de leefbaarheid of openbare ruimte. Levensvatbare ideeën ondersteunen wij. Die initiatieven gaan we begeleiden.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 zijn er maar liefst negen initiatieven tot realisatie gebracht. Zo zijn aan de Merkebuorren in Wijnjewoude bloembakken geplaatst om het verkeer te remmen en op diverse plaatsen in de gemeente bloembollen in de bermen geplant voor een kleurrijk voorjaar.

Thema Sport

Doelstellingen

Wij hebben goede sportaccommodaties. Sporten is bereikbaar voor iedereen

Maatregelen

In 2024 laten we minstens 100 volwassenen met een laag inkomen en minstens 140 kinderen structureel sporten

Omschrijving (toelichting)

Wij laten zoveel mogelijk inwoners met een laag inkomen structureel sporten. Daarvoor gebruiken we het jeugdfonds sport & cultuur en het volwassenenfonds. We stimuleren hen om structureel te sporten, in samenwerking met buurtsportcoaches en verenigingen/sportaanbieders. In 2024 doen minstens 100 volwassenen en minstens 140 kinderen hieraan mee.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben we bereikt dat 140 volwassenen hebben deelgenomen aan sport- (131) en cultuur- (9) activiteiten, dankzij het Volwassenenfonds. Daarnaast hebben wij bereikt dat 133 kinderen hebben deelgenomen aan sport- (126) en culturele (7) activiteiten, dankzij het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

In 2024 maken we met 75% van de verenigingen nieuwe afspraken over gebruik en onderhoud van de buitensportaccommodaties

Omschrijving (toelichting)

We voeren samen met de verenigingen het beheer en onderhoud uit van de sportvelden en de gebouwen die daarbij horen. Dit gebeurt nu nog vaak op basis van willekeurige afspraken uit het verleden. We gaan nieuwe afspraken maken met minstens 75% van de sportverenigingen die gebruikmaken van gemeentelijke buitensportaccommodaties. We ronden dat in 2024 met 75% van de verenigingen af.

Kwaliteit (toelichting)

Op twee na, zijn met alle verenigingen gesprekken gevoerd voor het sluiten van nieuwe gebruiksovereenkomsten voor het gebruik van de sportvelden. Dit heeft geleid tot kleine aanpassingen en maatwerk daar waar nodig. We hebben bereikt dat overeenkomsten zijn aangepast en aan de verenigingen worden voorgelegd voor afronding. Afspraken over gebouwen op de velden worden vastgelegd in erfpachtovereenkomsten. Dit vraagt meer tijd.

We realiseren in 2024 en 2025 de vernieuwing en uitbreiding van sportcentrum Kortezwaag in Gorredijk

Omschrijving (toelichting)

In Gorredijk werken we aan de toekomst van sportcentrum Kortezwaag. Samen met de exploitant en andere stakeholders zorgen we dat er in 2024/2025 een verbouwd en uitgebreid sportcentrum staat.

Kwaliteit (toelichting)

Het project is aanbesteed, de aannemer heeft het project in 2024 in uitvoering genomen.

Wij laten in 2024 minstens 10 jongeren die moeite hebben om maatschappelijk mee te komen kennismaken met diverse sportmogelijkheden

Omschrijving (toelichting)

Wij laten minstens 10 jongeren die moeite hebben om maatschappelijk mee te komen, door activiteiten van de buurtsportcoaches kennismaken met diverse sportmogelijkheden. Het doel is dat zij structureel gaan sporten.

Kwaliteit (toelichting)

In 2024 hebben vijf jongeren via de buurtsportcoaches kennisgemaakt met verschillende sportmogelijkheden. Ondanks een latere start in september, als gevolg van personele omstandigheden, is hiermee een eerste stap gezet richting het betrekken van jongeren bij structurele sportdeelname.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Eenheid	Opsterland				Nederland			
		2016	2020	2022	2024	2016	2020	2022	2024
Niet-sporters	% Niet sporters	50,9%	53,3%	52,5%	*	48,7%	49,3%	46,4%	*

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

* voor deze periode zijn (nog) geen cijfers bekend (gemaakt).

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl - Bron geraadpleegd op 14 maart 2025 Deze tabel wordt elke twee jaar geactualiseerd.

Wat mag het kosten

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0 maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 5 reserves meegenomen.

Exploitatie

x € 1.000

	Realisatie 2023	Begr. 2024 (primair)	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten	7.412	7.195	8.081	7.759	-321
Baten	1.106	452	1.479	1.497	18
Saldo voor bestemming	-6.306	-6.743	-6.601	-6.262	339
Mutaties reserves					
Lasten	-	-	-	-	-
Baten	433	177	711	450	-261
Saldo na bestemming	-5.873	-6.566	-5.890	-5.812	78

Specificatie per taakveld

x € 1.000

	Begr. 2024 (incl wijz.)	Realisatie 2024	Mut. begr. /real. 2024
Lasten			
5.1 Sportbeleid en activering	697	653	-44
5.2 Sportaccommodaties	1.479	1.516	37
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	414	374	-40
5.4 Musea	454	456	2
5.5 Cultureel erfgoed	58	43	-15
5.6 Media	816	823	8
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recre.	4.163	3.894	-269
Totaal Lasten	8.081	7.759	-321
Baten			
5.1 Sportbeleid en activering	537	513	-24
5.2 Sportaccommodaties	130	152	23
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	49	12	-38
5.4 Musea	355	356	1
5.5 Cultureel erfgoed	2	-	-2
5.6 Media	68	76	8
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recre.	339	388	50
Totaal Baten	1.479	1.497	18
Saldo voor bestemming	-6.601	-6.262	339
Stortingen reserves	0	0	0
Onttrekkingen reserves	711	450	-261
Totaal mutaties reserves	711	450	-261
Saldo na bestemming	-5.890	-5.812	78

Toelichting op de financiën
Omschrijving (toelichting)

Het saldo na bestemming van dit programma is € 78.000 voordelig.

Lasten

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie: € 269.000 voordeel.

- De opdracht voor de renovatie van de recreatieve fietspaden (F04, F05 en F07) rondom Wijnjewoude en Bakkeveen is in 2024 verstrekt aan de aannemer. De uitvoering hiervan zal in 2025 plaatsvinden. Dit geeft lagere lasten in 2024 (€ 250.000, raadsbesluit december 2024).

Baten

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie: € 50.000 voordeel.

- De hogere baten bestaan voornamelijk uit een niet geraamde bijdrage voor het onderhoud van het stedelijk water.

De mutatie in de reserves

- De kosten voor de renovatie van de recreatieve fietspaden (€ 250.000) worden in 2025 onttrokken uit de reserve Recreatie en Toerisme. Dit geeft een nadeel in 2024.